

Von der Wense keerde met lege handen naar Seyss-Inquart terug.

Over de besluitvorming aan Duitse kant die op von der Wense's vergeefse stap volgde, zijn onze gegevens onvolledig. Dat er op de 22ste nog geen definitief besluit was genomen, is duidelijk uit de woorden die hij gebruikt had; hij had immers gesproken van een 'overwegen' van het stopzetten van 'alle toevoer naar de grote steden.' Aanwijzingen zijn er dat het hier een nogal ver uitgewerkt plan betrof, opgesteld op een bespreking bij Christiansen te Hilversum, gehouden op donderdag 21 september, waar Christiansen volgens zijn stafchef, *Generalleutnant* H. H. von Wühlisch, gezegd had: '*Ich bin für Angriff.*'¹ Lages, hoofd van de *Aussenstelle* Amsterdam van de *Sicherheitspolizei und SD*, stelde in '50 op schrift dat zijn bureau evenals alle andere Duitse bureaus in Amsterdam '*kurz nach Beginn des Eisenbahnerstreiks*' een als '*geheime Reichssache*' aangeduid bevel van Seyss-Inquart had ontvangen hetwelk inhield dat Amsterdam hermetisch van de buitenwereld zou worden afgesloten (aangezien von der Wense van 'de grote steden' had gesproken, nemen wij aan dat voor Rotterdam, Den Haag en Utrecht hetzelfde zou gelden); de hongersnood zou tot oproeren leiden; die oproeren zouden door *Wehrmacht* en *Ordnungspolizei* telkens met geweld worden onderdrukt en, aldus Lages, '*dieser Zustand wird so lange ausgedehnt, bis sich durch die Not der Verhältnisse die niederländischen Eisenbahnbeamten bequemen, die Arbeit wieder geregelt aufzunehmen.*' Lages zou zich in Ouderkerk vestigen, *Beaufragter* Schröder in Hilversum, '*die technischen Telex-Anlagen wurden bereits verlegt und andere technischen Massnahmen streng geheim durchgeführt.*' Lages en Schröder zouden zich op praktische en humanitaire gronden met kracht tegen de definitieve uitvoering van dit bevel hebben verzet en, aldus Lages, '*in der entscheidenden Sitzung beim Reichskommissar*' (volgens A. J. C. Rüter, de historicus van de Spoorwegstaking, was dit een bespreking in Den Haag, waar ook de Haagse *Beaufragte* Schwebel ernstige bezwaren uitte²) '*waren dann unsere herangezogenen Argumente so stark, dass sogar Seyss-Inquart von den Folgen und Ausführungen beeindruckt war und seinen Befehl in letzter Minute zurückzog.*'³

Wij houden het relaas van Lages voor aannemelijk. Van belang lijkt ons intussen dat het er na de eerste stakingsweek reeds naar uitzag dat *Bahnbevollmächtigter* Selzer er met het in bezet Nederland aanwezige en het uit Duitsland ontboden Duitse spoorwegpersoneel in zou slagen,

¹ Aangehaald door (RvO) A. J. C. Rüter: *Rijden en staken. De Nederlandse Spoorwegen in oorlogstijd* (1960), p. 271. ² A.v., p. 272. ³ Brief, 17 juni 1950, van W. Lages aan het RvO.